

Nr 33.

Ankom till riksdagens kansli den 7 maj 1946 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken.

I en den 22 februari 1946 dagtecknad proposition nr 102, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken.

Berörda författningsförslag är av följande lydelse:

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken.

Härigenom förordnas, att § 2 mom. 1 förordningen den 21 juni 1922 angående postsparbanken¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

§ 2.

Mom. 1. Envar äger — — — i postsparbanken.

Insättning må, såvida Kungl. Maj:t ej annorlunda föreskriver, ske allenast i helt krontal. En och samma persons tillgodohavande må ej ökas utöver 10 000 kronor eller, där fråga är om tillgodohavande enligt motbok för insättning på grund av sparavtal, utöver 3 000 kronor annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet. Då, efter vad i mom. 4 stadgas, för samma person utfärdats flera motböcker, skall dock vad nyss är sagt gälla i fråga om tillgodohavandet enligt varje särskild motbok.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1946.

¹ Senaste lydelse se SFS 1940: 144 och 1943: 215.

Bihang till riksdagens protokoll 1946. 8 saml. Nr 33—36.

Beträffande motiveringen för ifrågavarande förslag får utskottet, i den mån ej redogörelse därför lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

Enligt § 2 mom. 1 andra stycket förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken må en och samma persons tillgodohavande i postsparbanken ej ökas utöver 5 000 kronor eller, där fråga är om tillgodohavande enligt motbok för insättning på grund av sparavtal, utöver 3 000 kronor annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet.

Från början av postsparbankens verksamhet gottgjordes icke på en och samma motbok ränta för högre belopp än 1 000 kronor. Detta belopp höjdes genom kungörelse den 15 maj 1891 till 2 000 kronor och genom förordning den 17 december 1920 till 5 000 kronor. Vid den omorganisation av postsparbanken, som beslutades av 1922 års riksdag, gjordes ingen annan ändring härutinnan än att oavsett maximigränsen insättningsbeloppet finge ökas genom upplupen räntas läggande till kapitalet. Vidare har genom förordning den 30 april 1943 (nr 215) till § 2 mom. 1 postsparbanksförordningen fogats ett tredje stycke, enligt vilket erkänd skatteförmedlingskassas tillgodohavande jämväl annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet må ökas utöver 5 000 kronor.

I skrivelse den 20 oktober 1945 har *generalpoststyrelsen* hemställt om sådan ändring av postsparbanksförordningen, att en och samma persons tillgodohavande hos postsparbanken finge uppgå till högst 10 000 kronor, upplupna räntor häri icke inberäknade.

Föredragande departementschefen har anfört:

»Med sin nu föreliggande framställning om höjning av det för postsparbanken tillåtna insättningsmaximum från 5 000 till 10 000 kronor avser generalpoststyrelsen icke någon ändring i postsparbankens karaktär av institution för uppsamling och nyttiggörande huvudsakligen av smärre besparingar. Det kan knappast heller med fog sägas, att den ifrågasatta höjningen skulle innebära en sådan ändring. Den mycket kraftiga ökning av de i olika penninginrättningar inestående sparmedlen, vilken skett sedan nuvarande insättningsmaximum för postsparbanken år 1920 fastställdes, har uppenbarligen medfört en förskjutning uppåt av gränsen mellan smärre och mera betydande besparingar. Med hänsyn till postsparbankens uppgift torde därför ett genomförande av styrelsens förslag icke böra möta betänkligheter.

Sparbanksinspektionen och svenska sparbanksföreningen ha sagt sig befarat, att en höjning av postsparbankens insättningsmaximum skulle få till följd, att till postsparbanken i väsentlig mån överfördes medel, som för närvarande förvaltas av andra penninginstitut, framförallt sparbankerna. Denna farhåga synes mig överdriven. I den mån höjningen skulle få någon nämnvärd effekt, torde denna huvudsakligen komma att bestå däri, att postsparbanken tillföres nybildat sparkapital. Visserligen skulle detta eljest troligen ha till största delen insatts i andra penninginrättningar. Om, såsom förut framhållits, höjningen anses vara ur principiell synpunkt berättigad, kan emellertid någon befogad erinran knappast resas mot att spararna få pla-

cera sina medel på sätt de av en eller annan anledning finna vara för sig lämpligast.

Det i postsparbanken inestående kapitalet uppgår för närvarande till omkring 1 380 miljoner kronor, fördelat på cirka 3,9 miljoner insättarkonton. Medelbehållningen per konto uppgår således till omkring 350 kronor. Kostnaderna för skötseln av ett sådant konto äro icke i nämnvärd grad beroende på kontots storlek utan fastmera på hur ofta insättningar å och uttagningar från kontot göras. För utfallet av postsparbankens rörelse är därför — enär insättnings- och uttagningsfrekvensen är hög och nyssnämnda kostnader som följd härav representera huvudparten av bankens förvaltningsutgifter — medelkontobehållningens storlek av väsentlig betydelse. Den nu föreslagna höjningen av insättningsmaximum bör vara ägnad att härutinnan medföra en förbättring. Såsom svenska bankföreningen framhållit kommer visserligen höjningen, i den mån den får åsyftad verkan, att medföra insättningar å konton, från vilka hittills endast uttagningar kunnat ske, med därav följande ökade förvaltningskostnader. Denna kostnadsökning på enbart insättningsidan kan dock ingalunda helt uppväga fördelen för postsparbanken av en ökad behållning å nyssnämnda konton, vilka, ehuru till antalet utgörande endast drygt en procent av samtliga, representera omkring tjugoprocent av hela det i banken insatta kapitalet.

Under remissbehandlingen har från flera håll ifrågasatts, huruvida en höjning av postsparbankens insättningsmaximum lämpligen bör ske annat än i samband med en prövning av frågan om vidtagandet av en höjning jämväl av insättningsmaximum för vissa andra penninginrättningar. Den nu föreslagna ändringen synes emellertid icke vara av sådan betydelse, att ett uppskov med dess genomförande med hänsyn till vad sålunda anförts är påkallat. Ifrågavarande spörsmål ha hittills prövats helt fristående vad angår å ena sidan postsparbanken och å andra sidan övriga motsvarande penninginrättningar.

På grund av vad sålunda anförts anser jag mig böra biträda generalpoststyrelsens förslag.

Sparbanksinspektionen har framhållit, att en höjning av nuvarande insättningsmaximum för postsparbanken bör föranleda till en överflyttning av de i § 7 postsparbanksförordningen meddelade bestämmelserna om efterlysning av förkommen motbok till lagen den 8 april 1927 (nr 85) om dödande av förkommen handling. Enligt den lydelse denna lag erhållit genom lag den 27 mars 1936 (nr 95) avser lagen icke dödande av förkommen motbok med postsparbanken, varjämte stadgas, att om motbok med annan bank förkommit och insättarens tillgodohavande ej överstiger 5 000 kronor, äger insättaren, där han ej vill i enlighet med lagens bestämmelser söka motbokens dödande, påkalla dess efterlysning genom bankstyrelsens försorg. Då anledningen till att motbok med postsparbanken undantagits från lagens tillämpning varit den, att tillgodohavande å postsparbanksbok i regel ej får överstiga 5 000 kronor, borde en ändring av denna regel egentligen medföra undantagsbestämmelsens slopande. Emellertid synes härmed utan större olä-

genhet kunna tills vidare anstå i avbidan på den slutliga prövningen av andra inom justitiedepartementet föreliggande frågor om ändringar i 1927 års mortifikationslag.

I samband med inrättandet av erkända skatteförmedlingskassor beslöts vid 1943 års riksdag (prop. nr 17, r. skr. nr 166) ett tillägg till § 2 mom. 1 postsparbanksförordningen, varigenom erkänd skatteförmedlingskassa medgavs rätt att å motbok med postsparbanken insätta även belopp över 5 000 kronor. Ifrågavarande kassors verksamhet är avsedd att upphöra den 1 januari 1947, då upphördsreformen träder i kraft. Då enligt vad jag inhämtat nämnda undantagsbestämmelse angående insättningsmaximum hittills icke behövt tillämpas och anledning icke heller finnes till antagande att så kommer att bli fallet under senare delen av innevarande år, torde bestämmelsen lämpligen kunna upphävas redan i samband med de nu föreslagna ändringarna i postsparbanksförordningen.»

Utskottet.

I likhet med departementschefen anser utskottet sig böra förorda generalpoststyrelsens framställning om höjning av maximibeloppet för insättning å vanliga postsparbanksböcker från 5 000 till 10 000 kronor. Då utskottet icke heller i övrigt funnit anledning till erinran mot vad i propositionen föreslås, får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 7 maj 1946.

På bankoutskottets vägnar:

GUST. SVEDMAN.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Åkerberg*, Carlström, Sundvik, Friggeråker, Leander, Edin, Lindblom och Fahlander;

från andra kammaren: herrar Andersson i Munkaljungby, Mattsson, Eriksson i Sandby*, Johnsson i Kastanjegården, Sundberg, von Seth, Nilsson i Landskrona och Fagerholm*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.